

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η ελληνική κοινωνία βρίσκεται σε γενικευμένη κρίση. Οικονομική κρίση, που την κάνει να ισορροπεί επικίνδυνα στο χείλος της οικονομικής καταστροφής. Πολιτική κρίση, με την άρση εμπιστοσύνης στα πολιτικά κόμματα και την επικίνδυνη τάση παραβίασης των νόμων και απαξίωσης του κοινοβουλευτισμού. Κοινωνική και ιδεολογική κρίση, με την απώλεια των ορίων ανάμεσα στην αριστερά και τη δεξιά, που ευνοεί κοσμοσωτήριες πολιτικές εκδοχές να αποκτήσουν συναίνεση. Η πολιτική κρίση εμποδίζει την αποτελεσματική διαχείριση της οικονομικής κρίσης, η οικονομική κρίση επιδεινώνει την πολιτική κρίση, και μαζί με την ιδεολογική γεννάνε πολιτικά αδιέξοδα αντί για λύσεις, ενώ παράλληλα εγκυμονούν μεγάλους κινδύνους.

Όλα τούτα έγιναν μέσα σε λίγα μόνο χρόνια και αυτό είναι εκφοβιστικό. Είναι όμως παράλληλα αισιόδοξο, με την έννοια ότι θα πρέπει να μην πρόφτασε σε κανένα πεδίο να γίνει η καταστροφή ανεπανόρθωτη, και υπάρχει δρόμος για την αποφυγή των μεγάλων κινδύνων που διατρέχει η κοινωνία. Είναι άρα δυνατό να ξεκινήσει μια καινούρια πορεία ισορροπίας, για τη διαχείριση της οικονομικής κρίσης με την ενεργητική συμμετοχή στη μάχη στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο μια νέα ευρωπαϊκή οικονομική πολιτική και για την αντιμετώπιση της πολιτικής κρίσης με την εξεύρεση λύσεων στα αδιέξοδα και τη θωράκιση της δημοκρατίας.

Η γενικευμένη κρίση είναι πολύ πρόσφατη, αλλά τα αίτια

της δεν μπορεί παρά να είναι μακρόχρονα. Αν σκιαγραφήσουμε με δυο λόγια την ιστορία από το 1974 έως σήμερα, διαπιστώνουμε ότι το χάσμα του εμφύλιου πολέμου γεφυρώνεται με την πτώση της δικτατορίας. Κατά την επταετία της γίνεται μια ριζική τομή με το άμεσο πολιτικό παρελθόν, η κοινωνία υπερβαίνει το βαθύ χάσμα που από το 1949 επιβάλλει μορφές διακυβέρνησης με μεγάλο δημοκρατικό έλλειμμα και παραβιάσεις των κανόνων του κοινοβουλευτισμού. Από τη μεταπολίτευση, η παραδοσιακή δεξιά με τη νέα της μορφή ως Νέα Δημοκρατία θα γίνει ένας από τους πυλώνες του κοινοβουλευτισμού. Στο εξής στο πολιτικό επίπεδο η ελληνική κοινωνία έχει μια σταθερή πορεία προς τη θεμελίωση της δημοκρατίας.

Συγχρόνως, η συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση (με την είσοδο στην ΕΟΚ τον Ιανουάριο του 1981) θα επηρεάσει επισπεύδοντας θεσμικές αλλαγές, ενώ βασικές μεταρρυθμίσεις της δεκαετίας του 1980 θα επιφέρουν τον εκδημοκρατισμό των θεσμών. Η κοινοβουλευτική δημοκρατία θα θεμελιωθεί και η ελληνική κοινωνία θα ακολουθήσει πλέον το δρόμο μιας ευρωπαϊκής δημοκρατίας. Παράλληλα θα έχει σημαντική οικονομική άνοδο, με τα μεγάλα δημόσια έργα, τα πρόσθετα στην ανάπτυξη ευρωπαϊκά κονδύλια, την πολύ σημαντική είσοδο στην ΟΝΕ από τον Ιανουάριο του 2001 και άλλα. Η ελληνική οικονομία αρχίζει να συγκλίνει με τις ανεπτυγμένες ευρωπαϊκές οικονομίες.

Με άλλα λόγια, με τη νέα χιλιετία η Ελλάδα είναι μια εκπαιδευμένη και δημοκρατική, ευρωπαϊκή κοινωνία με σχετική οικονομική ευημερία.

Όλα τούτα κλονίστηκαν πολύ σοβαρά μέσα σε ελάχιστο χρονικό διάστημα. Από το 2010 η ελληνική κοινωνία κλυδωνίζεται σαν ακυβέρνητο καράβι, εμφανίζει πρωτοφανή στην ιστορία της ανομικά φαινόμενα που εγκυμονούν μεγάλους πολιτικούς και κοινωνικούς κινδύνους, διάγει βαθύτατη πολιτική κρίση με τη μορφή παρακμής και φθοράς που υπερβαίνει τα

πολιτικά κόμματα και αγγίζει το ίδιο το σύστημα της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, πισωγυρίζει ιδεολογικά με τη συναίνεση που αποκτάει ο απομονωτικός εθνικισμός, εμφανίζεται χωρίς προσανατολισμό και πολιτική προοπτική, ενώ στεγάζει στο ελληνικό κοινοβούλιο την πιο ανοιχτά φιλοναζιστική ακροδεξιά από κάθε άλλη χώρα της Ευρώπης.

Το κείμενο που ακολουθεί παρουσιάζει την ελληνική ακροδεξιά και τις θέσεις της και στη συνέχεια τα κοινωνικά και πολιτικά καθώς και τα ιδεολογικά αίτια στα οποία οφείλεται η άνοδος της. Εισηγείται ότι τα ιδεολογικά αίτια, μολονότι αλληλεξαρτώνται, είναι ισχυρότερα από τα κοινωνικοπολιτικά.

Διαγράφει την πορεία των εθνικών ιδεών από τη δεκαετία του 1980 έως το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης, περιγράφει την πολιτική διαχείριση της οικονομικής κρίσης από τις κυβερνήσεις καθώς και από το σύνολο της αντιπολίτευσης. Αναδεικνύει μια παράλληλη με τις εξελίξεις διαδικασία κατά την οποία η ελληνική κοινωνία σταδιακά εγκλωβίζεται σε έναν εθνικισμό παραδοσιακό και ανεπίκαιρο, φανατικό, ξενοφοβικό και αντιευρωπαϊκό, άρα καταστροφικό για τα εθνικά συμφέροντα. Καταλήγει στην πρωτεύουσα σημασία που έχει η ευρύτερη αναγνώριση αυτού του εγκλωβισμού και των συνεπειών του, ως προϋπόθεση για την υπέρβαση της βαθύτατης πολιτικής κρίσης, χωρίς την οποία δεν είναι αντικειμενικά δυνατό να ξεπεραστεί αποτελεσματικά η οικονομική κρίση.

Η δομή των περιεχομένων του βιβλίου είναι η ακόλουθη.

Στο πρώτο μέρος δύο κεφάλαια παρουσιάζουν τις θέσεις, την ιδεολογία και τους πολιτικούς στόχους των κομμάτων της ακροδεξιάς που μπήκαν στο ελληνικό Κοινοβούλιο, του ΛαΟΣ και της Χρυσής Αυγής. Αναδεικνύονται οι διαφορές ανάμεσά τους αλλά και οι ομοιότητες, καθώς χαρακτηριστικά και των δύο κομμάτων είναι ο φανατικός εθνικισμός, ο αυταρχισμός, ο αντισημιτισμός και η ξενοφοβία.

Στο δεύτερο μέρος, δύο κεφάλαια παρουσιάζουν τα βασικά αίτια της ακροδεξιάς ανόδου. Το πρώτο παρουσιάζει τα κοινωνικά και πολιτικά αίτια, που είναι το μεταναστευτικό ζήτημα, η κρίση νομιμότητας των κομμάτων, τέλος η παγκοσμιοποίηση και η οικονομική κρίση.

Το δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζει τα ιδεολογικά αίτια. Τεκμηριώνει ότι η ελληνική κοινωνία δεν προέβαλε αντίσταση στις ιδέες της ακροδεξιάς. Μολονότι ακολουθεί μια μακρά εξελικτική διαδικασία με σημαντικές θεσμικές μεταρρυθμίσεις που θεμελιώνουν τη δημοκρατική κοινωνία, διάγει παράλληλα στο πεδίο των ιδεών μια σταδιακή πορεία προς έναν νέο συντηρητισμό, προϊόν κρίσης της εθνικής ταυτότητας. Αυτή η κρίση της εθνικής ταυτότητας θα οδηγήσει διανοουμένους από όλο το πολιτικό φάσμα στην κατασκευή ενός ιδεολογήματος περί κινδύνων αλλοίωσης και εξαφάνισης που απειλούν το ελληνικό έθνος. Στο ιδεολόγημα αυτό θα αποδώσουν νομιμότητα διανοούμενοι απ' όλα τα πολιτικά κόμματα καθώς και η παρέμβαση του θεσμού της Εκκλησίας στο πεδίο της πολιτικής, με αποτέλεσμα να καλλιεργηθεί κοινωνική δεκτικότητα στις ιδέες της ακροδεξιάς.

Το τρίτο μέρος αποτελούν τρία κεφάλαια και ένα συμπερασματικό επίμετρο με τρία σχόλια. Παρακολουθεί το νήμα των επιπτώσεων της ιδεολογικής σύγχυσης στην πορεία των πολιτικών γεγονότων που ακολουθούν το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης.

Το πρώτο κεφάλαιο ξεκινάει από την κρίση της εθνικής ταυτότητας. Η ανάλυση θα αναδείξει ότι το εκπαιδευτικό σύστημα, καθηλωμένο σε μια ανεπίκαιρη εθνική ιδεολογία άλλων εποχών, διαμορφώνει μια εθνική ταυτότητα εύθραυστη, αμφίθυμη και ανασφαλή. Θα τεκμηριώσει ότι αυτό το ιδεολογικό υπόβαθρο παραφθείρει την εθνική αυτογνωσία, μεταμφιέζει σε αντιπάρθεση ανάμεσα σε πατριώτες και προδότες την πολιτική

σύγκρουση ιδεών για όλα τα διακυβεύματα της εποχής της ΕΕ και της παγκοσμιοποίησης, και τέλος οδηγεί σε ανεπιτυχή διαχείριση των θεμάτων εθνικής πολιτικής τόσο στο πλαίσιο της ΕΕ όσο και γενικότερα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναδεικνύεται πώς με το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης, μέσα από την κυριαρχία ενός παρωχημένου εθνικιστικού λόγου και εξαιτίας της κρίσης νομιμότητας των πολιτικών κομμάτων, η κοινωνία θα εγκλωβιστεί σε μια πολιτική αντιπαράθεση που θα πάρει τη μορφή αδιεξόδου. Η αποτυχημένη διαχείριση της οικονομικής κρίσης και η διαπραγματευτική αποτυχία των εκπροσώπων της χώρας θα οδηγήσουν σε βαθύτατη πολιτική κρίση. Καθώς η «Αθήνα καίγεται», θα συγκλίνουν από τη μια δεξιά άκρη του πολιτικού φάσματος έως την αριστερή άλλη οι δυνάμεις που θα ονομαστούν αντιμνημονιακές.

Καθοριστικό ρόλο θα παίξει το σοβαρό πολιτικό ολίσθημα με τη γιγάντια παρερμηνεία του πολιτικού διακυβεύματος της κρίσης. Η πολιτική σύγκρουση με αντικείμενο τη διαχείριση και τη διαπραγμάτευση της οικονομικής κρίσης θα ονομαστεί αντιπαράθεση για την εθνική «ανεξαρτησία». Αυτό θα αλλοιώσει την πολιτική μάχη, θα εμποδίσει την αποτελεσματική αντιπολίτευση και τέλος, όπως αναλύει το τρίτο κεφάλαιο για τις συνέπειες της αντιμνημονιακής πολιτικής, θα οδηγήσει σε ευρύτερη κρίση των κοινοβουλευτικών θεσμών και της δημοκρατίας, φαινόμενο που μεταξύ άλλων, εξίσου σοβαρών αρνητικών επιπτώσεων λειτουργεί καλλιεργώντας συναίνεση στην ακροδεξιά.

Η ανάλυση καταλήγει αναδεικνύοντας ότι η υπέρβαση της κρίσης της κοινοβουλευτικής νομιμότητας είναι θεμελιώδης προϋπόθεση για την αντιμετώπιση της οικονομικής όσο και της πολιτικής κρίσης αλλά και για την επιστροφή της ακροδεξιάς στην περιθωριακή θέση που της ανήκει στην ελληνική κοινωνία.